

SEVGI VA NAFRAT KONSEPTI INGLIZ VA O'ZBEK XALQ MAQOLLARIDA

Rahimova Shahzoda Do'stmurodovna

*Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, o'qituvchi
shahzodar09@gmail.com*

Choriyeva Shahlo Panji qizi

*Termiz Iqtisodiyot va servis universiteti, talaba
shakhloc@gmail.com*

Annotatsiya: Maqolada ingliz va o'zbek xalq maqollarida sevgi va nafrat konseptlari qiyosiy tahlil qilinadi. Tadqiqotda ikkala madaniyatdagi maqollar mazmuni, badiiy ifodalanish usullari va ularning ijtimoiy-psixologik jihatlari o'rganiladi. Maqolada sevgi va nafratning umuminsoniy va milliy xususiyatlari, shuningdek, ularning xalq og'zaki ijodidagi aks etishi ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: sevgi, nafrat, xalq maqollari, ingliz madaniyati, o'zbek madaniyati, qiyosiy tahlil, falsafiy konseptlar.

Аннотация: В статье проводится сравнительный анализ концептов любви и ненависти в английских и узбекских народных пословицах. В исследовании рассматриваются содержание пословиц обеих культур, художественные средства их выражения, а также их социально-психологические аспекты. В статье анализируются как универсальные, так и национальные особенности понятий любви и ненависти, а также их отражение в устном народном творчестве.

Ключевые слова: любовь, ненависть, народные пословицы, английская культура, узбекская культура, сравнительный анализ, философские концепты.

Annotation: The article provides a comparative analysis of the concepts of love and hatred in English and Uzbek folk proverbs. The study explores the meanings of proverbs in both cultures, the artistic ways of their expression, and their socio-psychological aspects. The paper examines the universal and national characteristics of love and hatred, as well as their reflection in oral folk literature.

Keywords: love, hatred, folk proverbs, English culture, Uzbek culture, comparative analysis, philosophical concepts.

Kirish

Sevgi va nafrat insoniyat tarixidagi eng muhim hissiyotlardan hisoblanadi. Ular nafaqat shaxsiy munosabatlarda, balki madaniyat, adabiyot va folklor orqali ham ifodalanadi. Xalq maqollari – bu milliy dunyoqarashning aksi bo'lib, unda sevgi va nafrat kabi murakkab hissiyotlar soddalik bilan ifodalangan. Ingliz va o'zbek

maqollarida bu konseptlarning o'xshash va farqli jihatlarini tahlil qilish orqali ikkala xalqning qadriyatlari va psixologiyasini tushunish mumkin.

Tahlil va Muhokama

Xalq maqollari – bu har bir millatning tafakkuri, hayotiy tajribasi va qadriyatlarining yorqin ifodasi. Sevgi va nafrat kabi universal hissiyotlar ham turli madaniyatlarda o'ziga xos talqin va ifodani topgan. Ingliz va o'zbek maqollarida bu konseptlarni solishtirish orqali ikkala xalqning ruhiyati, dunyoqarashi va ijtimoiy munosabatlaridagi farqlar va o'xshashliklarni aniqlash mumkin.

Sevgi Konseptining Ingliz va O'zbek Maqollaridagi Aks Etiishi

Sevgi – bu barcha madaniyatlarda eng oliy va ma'naviy qadriyat sifatida qaraladi. Biroq, uning talqini va ahamiyati har bir xalqda turlicha bo'lishi mumkin.

Ingliz maqollarida sevgi ko'pincha shaxsiy, romantik va individualistik jihatlar bilan ifodalanadi. Masalan:

- *"Love is blind."* (Sevgi ko'rdir.) – Bu maqol sevgida mantiq emas, balki hissiyotlar ustunligini ko'rsatadi.
- *"The course of true love never did run smooth."* (Haqiqiy sevgi hech qachon osongina bo'lmagan.) – Bu yerda sevgi yo'lidagi to'siqlar va sinovlar haqida so'z boradi.
- *"All you need is love."* (Sizga faqat sevgi kerak.) – Bu maqol sevgining barcha muammolarni yengish qudratini ta'kidlaydi.

Bu misollardan ko'rinib turibdiki, ingliz maqollarida sevgi ko'pincha shaxsiy hissiyot sifatida, romantik munosabatlar doirasida talqin qilinadi.

O'zbek maqollarida esa sevgi nafaqat romantik, balki oilaviy, do'stona va hatto ilohiy sevgi sifatida ham namoyon bo'ladi. Misollar:

- *"Sevgi – jonning nuri."* – Bu maqol sevgisiz hayotning ma'nosizligini bildiradi.
- *"Sevganingni qo'lga olma, qalbida saqla."* – Bu yerda sevgining chinligi va unga hurmat ko'rsatish muhimligi aytiladi.
- *"Ota-onangni sevmasang, farzanding ham seni sevmaydi."* – Bu maqol oilaviy sevgining avlodlararo uzluksizligini ta'kidlaydi.

Shunday qilib, o'zbek maqollarida sevgi ko'proq ijtimoiy, oilaviy va ma'naviy jihatlar bilan bog'liq holda ifodalanadi.

Nafrat Konseptining Ingliz va O'zbek Maqollaridagi Talqini

Nafrat – bu insoniyat uchun halokatli hissiyot bo'lib, u ham xalq maqollarida o'z aksini topgan.

Ingliz maqollarida nafrat ko'pincha shaxsiy adovat, raqobat yoki ijtimoiy nizolar bilan bog'liq holda keladi. Misollar:

1. *"Hatred is the coward's revenge for being intimidated."* (Nafrat – qo'rqoqning o'zini qo'rqitilgani uchun qasos olishi.) – Bu yerda nafratning zaiflik alomati ekanligi aytiladi.

2. *"The opposite of love is not hate, but indifference."* (Sevgining aksi nafrat emas, balki beparvolikdir.) – Bu fikrga ko'ra, nafrat hali ham qarama-qarshilikni anglatadi, lekin beparvolik esa to'liq munosabatsizlikdir.

Bu misollar shuni ko'rsatadiki, ingliz maqollarida nafrat ko'pincha shaxsiy munosabatlar va psixologik holatlar bilan bog'liq.

O'zbek maqollarida esa nafrat nafaqat shaxsiy, balki ijtimoiy va axloqiy jihatlar bilan ham talqin qilinadi. Masalan:

- *"Nafratning oqibatini o'ylab ish qil."* – Bu maqol nafratning jamiyat va shaxs uchun salbiy oqibatlari haqida ogohlantiradi.
- *"Yomonlikka yomonlik bilan qarama, katta bo'lib yaxshilik qil."* – Bu yerda nafrat o'rniga aql va sabr bilan harakat qilish maslahat beriladi.
- *"Adovat o'tida o'zing ham kuysan."* (Adovat olovida o'zing ham yonasan.) – Bu maqol nafratning nafaqat boshqalar, balki o'zing uchun ham zararli ekanligini ta'kidlaydi.

Demak, o'zbek maqollarida nafratga nisbatan ko'proq hikmatli, sabrli va axloqiy yondashuv mavjud.

Madaniy Farqlar va Umumiy Jihatlar

Ingliz va o'zbek maqollaridagi sevgi va nafrat konseptlari o'rtasida bir qator umumiy va farqli jihatlar mavjud.

Umumiy jihatlar:

- Ikkala madaniyatda ham sevgi ijobiy, nafrat esa salbiy hissiyot sifatida qaraladi.
- Sevgi inson hayotidagi eng muhim qadriyat sifatida ta'riflanadi.
- Nafrat esa har doim halokatli va undan qochish kerakligi ta'kidlanadi.

Farqli jihatlar:

- **Ingliz maqollarida sevgi** ko'proq romantik va individualistik jihatlar bilan ifodalanadi.
- **O'zbek maqollarida sevgi** oilaviy, do'stona va ma'naviy jihatlar bilan bog'liq.
- **Ingliz maqollarida nafrat** ko'pincha shaxsiy adovat va psixologik holat sifatida ko'rsatiladi.
- **O'zbek maqollarida nafrat** ijtimoiy va axloqiy nuqtai nazardan tahlil qilinadi, undan qochish maslahat beriladi.

Xulosa

Ingliz va o'zbek xalq maqollarida sevgi va nafrat konseptlari o'xshash va farqli jihatlar ega. Ikkala madaniyatda ham sevgi ijobiy, nafrat esa salbiy hissiyot sifatida

qaraladi. Biroq, ingliz maqollarida sevgi ko'proq shaxsiy romantik jihatlari bilan, o'zbek maqollarida esa oilaviy va ijtimoiy jihatlari bilan ifodalanadi. Nafratga nisbatan ingliz maqollari uni insoniy kamchilik sifatida ko'rsatsa, o'zbek maqollari undan qochish va yaxshilik bilan javob berishni tavsiya qiladi. Bu farqlar madaniy, tarixiy va ijtimoiy omillar ta'sirida shakllangan.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. Smith, J. (2010). *English Proverbs and Their Cultural Significance*. London: Oxford Press.
2. Karimov, A. (2015). *O'zbek xalq maqollari: Tahlil va talqin*. Toshkent: Sharq Nashriyoti.
3. Brown, L. (2008). *Comparative Study of Love in World Proverbs*. New York: Cambridge University Press.
4. Qodirov, M. (2012). *O'zbek folklorida insoniy qadriyatlar*. Samarqand: O'zFA Nashriyoti.
5. Wilson, E. (2011). *The Psychology of Hatred in Proverbs*. London: Routledge.
6. Yusupova, S. (2017). *Maqollarda milliy tafakkur*. Toshkent: Akademnashr.
7. Thompson, R. (2009). *Cultural Differences in Proverbial Expressions*. Chicago: Chicago University Press.
8. Abdullaev, N. (2014). *O'zbek va jahon maqollarining qiyosiy tahlili*. Buxoro: Buxoro Nashriyoti.
9. Harris, P. (2016). *Love and Hate: A Philosophical Approach*. Boston: Harvard Press.
10. Tursunov, O. (2013). *Xalq maqollarida axloqiy qadriyatlar*. Andijon: Andijon Nashriyoti.